

ภาคที่ 123 การยอมรับความเปลี่ยนแปลง

ที่มา : พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ (M.D., Ph.D.) จากรายการทันโลก ทัน

ธรรม

วันนี้เรามาคุยกันเกี่ยวกับเรื่องการยอมรับ การเปลี่ยนแปลง ในโลกยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นเร็วมาก เราต้องพบกับความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา บางเรื่องเป็นเรื่องเฉพาะตัวเรา บางเรื่อง เป็นเรื่องของหมู่คณะ บ้างก็เป็นเรื่องระดับประเทศ ระดับโลก แล้วเราก็ต้องมีบทบาทอยู่ ๒ ลักษณะ คือ

๑. ตัวเราเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
๒. ตัวเราเป็นผู้รับการเปลี่ยนแปลง

เราจะรับบทบาท ๒ บทบาท นี้อย่างไร

ประเด็นแรก ในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีข้อที่ควรคำนึงถึง ๒ ข้อ คือ

๑) การเปลี่ยนแปลงที่เราปรารถนาให้เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือเปล่า วิสัยทัศน์ในการนำการเปลี่ยนแปลง ถูกต้องและชัดเจนไหม ถ้าผู้นำนำไปถูกทาง ก็ดีไป แต่ถ้านำไปผิดทาง ก็ลงเหวกันทั้งคณะ เหมือนอย่างกอร์บาชอฟ ประธานาธิบดีสหภาพ โซเวียต คิดว่าโซเวียตถึงเวลาต้องเปลี่ยนแปลงแล้ว อยู่อย่างเก่าไม่ได้ ไปไม่รอด เศรษฐกิจแย่แล้วก็เลยให้นโยบายกลาสนอสต์และเปเรสตรอยก้า ซึ่งโด่งดังมาก ไท่มแมกกาซีนขึ้นหน้าปกเลือกให้กอร์บาชอฟ เป็น The Man of the Year เป็นบุรุษแห่งปีของโลก

แต่ปรากฏว่า ผ่านไปแค่ ๕ ปีเท่านั้น สหภาพ โซเวียตแตกสลายกลายเป็น ๑๕ ประเทศ จนถึงปัจจุบัน เพียงแค่การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ไม่ถูกต้องเท่านั้น ประเทศยักษ์ใหญ่ ๑ ใน ๒ อภิมหาอำนาจของโลกแตกสลายโดยข้าศึกไม่ต้องทำอะไรเลย มีคนเคยถามกอร์บาชอฟว่า คุณกำลังจะนำการเปลี่ยนแปลงไปทางไหน ภาพของสหภาพ โซเวียตเมื่อสำเร็จรูปแล้วจะเป็นอย่างไร กอร์บาชอฟ ตอบว่าผมก็ 모르เหมือนกัน รู้แต่ว่ามันต้องเปลี่ยนแปลงต้องเปิดกว้างทั้งเศรษฐกิจและการเมืองไปพร้อมกัน ตอนเปลี่ยนใหม่ ๆ ใคร ๆ ก็ชม ปรากฏว่าสุดท้าย ลงเหวไปเลย

เพราะฉะนั้น การเปลี่ยนแปลงไม่ใช่จะนำไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นเสมอไป ถ้านำไปถูกทิศก็ดี แต่ถ้าผิด ทิศจะทำให้เกิดอันตรายได้ แล้วเราจะมั่นใจได้อย่างไรว่าที่เราต้องการเปลี่ยนแปลงนี้ จะดีจริง ๆ เรื่องนี้จะสัมพันธ์กับข้อที่ ๒ คือ

๒) ถ้าเรื่องใหม่ที่เรายังไม่มั่นใจ ๑๐๐ % ก็ควรทำ Pilot Project คือ โครงการนำร่อง ทดลอง ในกลุ่มที่ไม่ใหญ่เกินไปก่อน แล้วดูผลที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร คือจริงไหม ถ้ามีรายละเอียดบางอย่างต้องปรับแก้ ก็ปรับแก้ให้เรียบร้อย แล้วค่อยขยายผล ไปสู่ระดับที่กว้างขึ้น ซึ่งเรื่องนี้ก็จะมาโยงถึงประเด็น ต่อไป คือ

กระบวนการในการนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่องค์กรที่เรารับผิดชอบ ต้องทำอย่างไร ประเด็นนี้ ฝากไว้ ๓ ข้อ คือ

๑. เราในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ต้องสร้างเครดิตให้ตัวเองเสียก่อน ถ้าเครดิตดี จะเปลี่ยน อะไรก็ง่าย เพราะผู้ที่อยู่ในบังคับบัญชายอมรับเรา พูดคำเดียวเขาก็ทำตาม แรงด้านก็ไม่มี แต่ถ้าเครดิต ไม่พอ เรื่องง่ายก็กลายเป็นเรื่องยาก เรื่องยากก็ยิ่งยาก เพราะว่าแต่ละเรื่องก็จะมีทั้งคนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ทำให้เกิดความวุ่นวาย ถ้าเครดิตเรามากขึ้นเท่าไร แรงด้านก็จะยิ่งน้อยลง แล้วการเปลี่ยนแปลงก็จะราบรื่น ตามว่าเครดิตจะเกิดขึ้นได้อย่างไร คำตอบมีอยู่ ๒ อย่างคือ

๑.๑ เราต้องสั่งสมบารมี คือ ทำผลงานที่ดีออกมาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งผู้คนที่เกี่ยวข้องเกิด ความเชื่อมั่นในตัวเราว่า วิสัยทัศน์ของเราใช้ได้จริงๆ เวลาจะทำอะไรก็สำเร็จหมด

๑.๒ เราจะต้องทำแบบไม่มีนอก ไม่มีใน ไม่มี ผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่มีผลประโยชน์ตัวเองเข้าไป แอบแฝง อย่างนี้คนก็จะไม่ระแวง ถ้าเครดิตและผลงานเสริมกันแบบนี้แล้วละก็ ผู้นำในการชี้นำของตัวเองจะเพิ่มขึ้นมาอย่างมหาศาล

๒. กระบวนการในการนำการเปลี่ยนแปลงให้ ทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน อย่าทุ่มบ่ามให้ชั่งน้ำหนัก เสมอว่า เครดิตของเราในใจของผู้รับผลกระทบทั้งหมดมีขนาดไหน แล้วก็ทำการเปลี่ยนแปลงไปเท่าที่น้ำหนักเรามี แต่ถ้าเราเดินเร็วเกินไปจนกระทั่งเครดิตที่เรามีอยู่ไม่พอจะรองรับ ผลกระทบจะเกิดขึ้นอย่างมหาศาล

อย่างกรณีการเลิกทาสของไทยกับสหรัฐอเมริกา ในประเทศไทย รัชกาลที่ ๕ ทรง
ดำเนินงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน พอที่คนอื่นจะรับได้ ทรงประกาศก่อนว่าจะไม่จะต้อง
ทาสเก่าที่มีอยู่แล้วแต่ทาสในเรือนเบี้ย คือลูกทาสที่เกิดมานับตั้งแต่พระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์
แล้ว ขอให้เป็นไทแก่ตัวทุกคน คนที่มีทาส ทั้งหลายก็พอรับได้ แล้วพระองค์ก็ทรงค่อย ๆ
ทำทีละขั้น ใช้เวลา ๓๐ กว่าปี จึงประกาศเลิกทาสทั้งแผ่นดิน ซึ่งตอนนั้นกระทบผลประโยชน์
ของแต่ละคน ไม่มาก เพราะผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นขั้น เป็นตอนมาแล้ว จึงไม่
มีการเสียเลือดเนื้อ ไม่เกิดความ ปั่นป่วนทางการเมือง

แต่ที่อเมริกา พอประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น ประกาศเลิกทาส ผลคือ รัฐทาง
ฝ่ายใต้ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมต้องมีทาสมากๆ ไม่อยาก เลิกทาส เพราะจะเสียผลประโยชน์มาก
ไม่เหมือนรัฐทางฝ่ายเหนือที่เป็นสังคมอุตสาหกรรม ต้องการให้แต่ละคนมีอิสระ ซึ่งจะ
ทำให้หาแรงงานมาป้อนโรงงานอุตสาหกรรมได้ง่าย พอลินคอล์น ประกาศเลิกทาส เบี่ยง!
ฝ่ายใต้ประกาศแยกตัวทันที เกิดสงครามกลางเมืองอเมริกา คนตายมหาศาล ความเสียหาย
เกิดขึ้นมากมาย เป็นบาดแผลใหญ่ของคนอเมริกาจนถึงปัจจุบันนี้

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ ประเทศจีน เดิมเป็นคอมมิวนิสต์ เหมาเจ๋อตุงนำระบอบ
คอมมิวนิสต์ เข้ามาใช้ประมาณ ๓๐ ปี พอเหมาเจ๋อตุงเสียชีวิต ไปแล้ว เต็งเสี่ยวผิงขึ้นมา
อำนาจ ก็ประกาศนโยบาย ว่าต้องการนำเศรษฐกิจการตลาดเข้ามา แต่พวกคอมมิวนิสต์
เขาคิดว่าเศรษฐกิจการตลาดเป็นของทุนนิยม เป็นฝ่ายตรงข้ามกัน พอเต็งเสี่ยวผิงจะเอา นโยบาย
นี้เข้ามาใช้ แรงต้านในพรรคคอมมิวนิสต์จึงมีมหาศาล

ตั้งเลี้ยวฝั่งใช้วิธีการเดินงานเป็นขั้นเป็นตอน ขอบจุดเล็ก ๆ อย่างเส้นเงิน ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวประมง แต่ทำเลดีเพราะอยู่ฝั่งตรงข้ามฮ่องกง ขอใช้ระบบการตลาด แล้วก็ให้สิทธิพิเศษกับคนที่มาลงทุน ยกเว้นภาษีให้อำนวยความสะดวกให้หลายอย่าง คนอื่น ๆ ในพรรครู้สึกว่าเป็นของเล่นของผู้มีอำนาจ พื้นที่เล็ก ๆ ไม่กี่ตารางกิโลเมตร ประชากรแค่ ๓๐,๐๐๐ คน เทียบกับทั้งประเทศหลายพันล้านคนถือว่าน้อยมาก เมื่อผู้นำขอก้อนอนุมัติ จากจุดเล็ก ๆ พอทำไป ๓ ปี ๕ ปี เจริญรุ่งเรืองขึ้นมา คราวนี้ ตั้งเลี้ยวฝั่งจะพูดอะไรน้ำหนักก็ดีขึ้น เพราะไม่ใช่แนวคิดแล้ว แต่กลายเป็นสิ่งที่ทำได้จริง และมีผลประจักษ์ให้เห็น

จากจุดเดิวกี่เริ่มขยายเป็นหลาย ๆ จุด สุกท้ายขยายทั่วประเทศ เสียงด้านก็พอมียอู๋บ้าง แต่น้ำหนักอ่อนลงไปเรื่อย ๆ เพราะเห็นผลกับคำว่า ตรงไหนใช้เศรษฐกิจพิเศษ ใช้ระบบการตลาดเข้ามาเจริญหมด ผลก็คือ เศรษฐกิจของประเทศจีนเติบโต ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันนี้ ๓๐ ปีแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาถึงปัจจุบัน ๓๐ ปีมานี้ เศรษฐกิจจีนเติบโตต่อเนื่อง เฉลี่ยปีละเกือบ ๑๐ % ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องมหัศจรรย์มาก

แต่ต้องรอดูต่อไปว่าจากนี้จะเป็นอย่างไรเพราะทุก ๆ อย่าง เป็นเรื่องของ การลองผิดลองถูก ทิศทางใหญ่ถูกแล้ว แต่ถ้าทิศทางย่อยเดินผิด ก็ล้ม อีกเหมือนกัน แต่จะต้องเดินด้วยความสุขุม รอบคอบ ระวังระวังตลอดเวลาจะนำคนเป็นพัน ๆ ล้านคนไม่ใช่ของง่าย วิสัยทัศน์ที่ถูกต้องของคนเพียงคนเดียว ถ้าทำดี ๆ ให้ถูกวิธีการ ก็ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนเป็นพัน ๆ ล้านคนที่เดียว แต่ในขณะเดียวกัน ถ้านำไปผิด ก็จะทำให้คนเป็นพันล้านคนเดือดร้อนไปหมดได้ เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ เริ่มต้นทำเหมือนดี คือ ให้ทุกคนเสมอภาคเท่าเทียมกัน ผลิตอะไรได้มาก็แบ่งปันเท่าเทียมกัน เหมือนสังคมในฝัน แต่ลืมมองความจริงว่า คนแต่ละคนขยันไม่เท่ากัน ความพากเพียรพยายามไม่เท่ากัน ความประหยัด

ไม่เหมือนกัน นิสัยไม่เหมือนกัน สติปัญญาไม่เท่ากัน พอทุกคนได้เท่ากันหมด คนก็เลยไม่ทุ่มเท ไม่รู้จะทุ่มไปทำไม ทุ่มเท่าไรก็ได้เท่ากัน ผลคือประสิทธิภาพการผลิตลดฮวบฮาบแล้วระบอบ คอมมิวนิสต์เองก็ไปไม่รอด เพราะขัดแย้งกับพื้นฐาน ความเป็นจริงของมนุษย์หลาย ๆ อย่าง ส่งผลกระทบต่อ กับคนเป็นร้อยเป็นพันล้านคนมาเกือบ ๑๐๐ ปี เพราะฉะนั้นไปผิด ๆ

๓. แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าที่เราทำนั้นถูกหรือผิด คำตอบคือ ถ้าไม่มั่นใจ ๑๐๐ % ให้ทดลอง ทำดูก่อน การทดลองจะเป็นตัวบอกเราได้ ลองผิดลองถูกไปแล้ว ได้ข้อมูลแล้ว ในขณะที่เดียวกันก็ได้ความคิดมาด้วย ค่อย ๆ ขยายผลเป็นขั้นเป็นตอนไป ตัวเราเองที่นำการเปลี่ยนแปลงก็ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น อะไรที่ไม่ถูกเราก็แก้ แล้วทุกคนที่ได้รับ ผลกระทบก็ได้รับผลกระทบอย่างค่อยเป็นค่อยไป มีโอกาสในการปรับตัว

วิธีการนี้ในปัจจุบันก็มีคนนำมาใช้กันมาก แม้แต่บริษัทที่จะผลิตสินค้าตัวใหม่ ออกมาขาย ก็ต้อง มีการทดลองตลาด คือ เอาสินค้าไปวางในเขตพื้นที่ จำกัด แล้วดูว่า กระแสตอบรับเป็นอย่างไรบ้าง มีข้อเสียอะไรที่ต้องปรับปรุง พอปรับปรุงสิ่งเหล่านี้ เสร็จ คราวนี้ก็ขยายตลาดทั่วประเทศ

ในการเปลี่ยนแปลงนั้น จะมีผู้ได้รับผลกระทบ มีคนเสียประโยชน์ มีคนได้ประโยชน์ เราต้องดู ตรงนี้ให้ดีกว่าเราทำทุกอย่างด้วยความเที่ยงธรรมและเป็นธรรม ไม่ลำเอียงเข้าข้างใคร และให้เขาได้รับผลกระทบน้อยที่สุด ถ้าอย่างนี้คนพอจะรับกันได้ ส่วนผลกระทบในแง่ของความคุ้นเคยเดิม ๆ ความคิดที่ไม่เหมือนกัน ต้องค่อย ๆ ปรับให้ตรงกัน โดยชื่นชม ยกย่อง ให้เกียรติเขา โอกาสได้รับความ ร่วมมือก็จะสูงขึ้น ตรงนี้เป็นประเด็นที่สำคัญมาก การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็น ถ้าเปลี่ยนไม่ดี ก็จะพากันเสียหาย แต่ถ้าเปลี่ยนแปลงได้ดี ถูกต้อง ทั้งทิศทางและกระบวนการ ผลดีก็จะเกิดขึ้นกับตัวของเรา หมู่คณะของเรา ประเทศชาติ หรือโลกอย่างมหาศาลทีเดียว

ประเด็นที่ ๒ ในฐานะผู้รับการเปลี่ยนแปลง เราต้องเตรียมตัวเตรียมใจ หรือว่า
ดำเนินการอย่างไร ให้เป็นประโยชน์กับตัวเรามากที่สุด

การทัศนอะไรต่างๆ นั้น ไม่ค่อยได้ประโยชน์เท่าไร ขอให้วางใจเรากลางๆ
นิ่งๆ อารมณ์ขัดเคืองไม่พอใจผู้อื่นพยายามเอาออกไป ให้หมดจากใจของเรา นั่งสมาธิใจ
นิ่งๆ สบายๆ แล้วก็ใคร่ครวญดูสถานการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นว่า จริงๆ แล้ว การเปลี่ยนแปลง
นี้ดีหรือไม่ดี มีบางส่วนดี บางส่วนไม่ดี ควรจะปรับอย่างไร แล้วเข้าไปร่วมเป็นผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงนั่นเองด้วย ในส่วน ที่เราสามารถทำได้ ทำอย่างนี้เป็นประโยชน์ที่สุด ถ้าเรา
มัวแต่ค้าน ก็ไม่เกิดประโยชน์ แต่ว่าถ้าเราเข้าร่วมในกระบวนการการเปลี่ยนแปลงนั่นเอง
อย่างน้อยทำให้ส่วนที่เรารับผิดชอบปรับไปสู่ทิศทาง ที่ถูกต้อง อย่างนี้เป็นประโยชน์
มากกว่า ขณะเดียวกัน เราก็ควรจะฝึกอักษาศัยเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้ตัวเอง เพราะว่า
สิ่งแวดล้อมรอบตัวเราเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลาให้ดูว่ามีอะไรใหม่เกิดขึ้น เทคโนโลยีใหม่
สิ่งแวดล้อมรอบตัวเราก็ใหม่ กติกาของสังคมกฎหมาย กฎระเบียบใหม่ๆ เปลี่ยนแปลง
ไปแล้ว เราควรจะใช้สิ่งนั้นให้เป็นประโยชน์อย่างไรบ้าง แล้วนำมาเปลี่ยนแปลงตัวเรา
เองเลย คนที่ทำอย่างนี้ได้จะสามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงไปได้มาก
ที่สุด

ดังตัวอย่าง ยูทูป (YouTube) เขาเห็นว่าเทคโนโลยีมันเปลี่ยนไป อินเทอร์เน็ต
มีบรอดแบนด์ เข้ามาแล้ว ความเร็วสูงมาก สามารถดูวิดีโอทาง อินเทอร์เน็ตได้ เขาก็ไป
รวมวิดีโอมาได้ ๕๐ เรื่อง แล้วตั้งเว็บไซต์ยูทูปขึ้นมา ตั้งตัวเองเป็นเวทีกลาง ใครสนใจ
ก็มาดูกัน ปรากฏว่าวิสัยทัศน์ของเขาถูก ใครมีอะไรน่าดู ก็อยากให้คนอื่นเห็นสิ่งที่ตัวเอง
ถ่ายไว้ รูปตัวเองบ้าง ธรรมชาติ ฟ้าแลบ ฟ้าผ่า ไฟไหม้ แผ่นดินไหว หรือเรื่องอะไรที่
น่าสนใจ ก็มาแบ่งให้คนอื่นดู เห็นคนมาดูเยอะๆ ตัวเองก็ปลื้มใจ ผ่านไปปีเศษ ผลคือใน
เว็บไซต์ยูทูปมีวิดีโอ ๑๐๐ ล้านเรื่อง เจ้าของเว็บไซต์ทำหน้าที่จัดระเบียบ จัดหมวดหมู่
ให้คนดูหาเนื้อหาได้ง่าย ผ่านไปปีกว่า ๆ Google มาขอซื้อ ได้ผลตอบแทนมา ๕-๖ หมื่น
ล้านบาท ปีเศษเท่านั้น เพราะวิสัยทัศน์ถูกต้อง สามารถนำการเปลี่ยนแปลงไปได้

ดังนั้น เราจะเป็นคนที่ยึดติดกับสิ่งเก่าๆ โดยไม่ยอมลืมหัดหรือ ลองเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แล้วดูสิว่าจะมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร บางเรื่องอาจจะไม่ถูกใจเรานัก ต้องเรียนรู้ใหม่ อะไรเปลี่ยนแปลงก็ต้องเสียเวลาปรับตัว แต่ผลลัพธ์ที่ดีย่อมเกิดกับตัวเราเองเสมอ

www.geozigzag.com